

HYVINVOINTIPALVELUT YHTEENSÄ

Hyvinvointipalvelujen toimiala yhteensä

HYVINVOINTI- JA KULTTUURIOHTAJA	TP2023	TA2024	Muutettu TA2024	TP2024	Toteuma %	Muutos €	Muutos %
TALOUS (sis+ulk)							
Toimintatulot	219 561	158 982	158 982	248 198	156	28 637	13
Toimintamenot	-3 719 931	-4 442 473	-4 512 473	-4 252 385	94	-532 454	14
TOIMINTAKATE	-3 500 371	-4 283 491	-4 353 491	-4 004 187	92	-503 817	14
<i>Toimintakate euroa/asukas</i>	-1 659	-2 040	-2 073	-1 907	92	-248	15
TALOUS (ulk)							
Toimintatulot	193 053	132 098	132 098	221 362	168	28 308	15
Toimintamenot	-3 092 918	-3 634 975	-3 704 975	-3 444 224	93	-351 305	11
TOIMINTAKATE	-2 899 865	-3 502 877	-3 572 877	-3 222 862	90	-322 997	11

Hyvinvointipalvelujen toimialan toteuma oli 90 % talousarvion suunnitellusta. Alitus oli euromääräisesti 350 015 (ulk.) muutettuun talousarvioon nähden. Toimintatuloissa (ulk.) oli ylitystä talousarvioon 89 264 €. Tuloja ovat lisänneet esimerkiksi valtiolta saadut hankeavustukset ja liikuntapalveluille kohdentuvat vuokratuotot. Suurimmat alitukset talousarvioon tehtiin hyvinvointilautakunnassa (toteuma 53 % ja alitus talous-arvioon 71 106 €). Vuoden 2023 tilinpäätökseen verrattuna vuoden 2024 toimintakate oli 11 % suurempi (322 997 €).

HYVINVOINTILAUTAKUNTA

Palvelusuunnitelma:

Hyvinvointilautakunta hallinnoi opetus-, varhaiskasvatus-, nuoriso-, liikunta-, aikuiskoulutus- sekä kirjasto- ja kulttuuripalveluja, koordinoi näiden toimintaa ja ohjaa niitä. Hyvinvointilautakunnan vastuualueella on myös vanhus- ja vammaisneuvosto.

Hyvinvointilautakunnan tehtävänä on edistää kuntalaisten hyvinvointia.

HYVINVOINTI- JA KULTTUURIOHTAJA	TP2023	TA2024	Muutettu TA2024	TP2024	Toteuma %	Muutos €	Muutos %
Hyvinvointilautakunnan kokouksia	6	5	5	6			
Käsiteltyjä asioita	69	60	60	79			
Vanhus- ja vammaisneuvoston kokouksia	5	5	5	4			
Käsiteltyjä asioita	44	40	40	29			
TALOUS (sis+ulk)							
Toimintatulot	0	0	0	0		0	
Toimintamenot	-101 277	-157 779	-157 779	-86 671	55	14 606	-14
TOIMINTAKATE	-101 277	-157 779	-157 779	-86 671	55	14 606	-14
Toimintakate euroa/asukas	-48	-75	-75	-41	55	7	-14
TALOUS (ulk)							
Toimintatulot	0	0	0	0		0	
Toimintamenot	-96 319	-150 613	-150 613	-79 507	53	16 812	-17
TOIMINTAKATE	-96 319	-150 613	-150 613	-79 507	53	16 812	-17

Talouden ja toiminnan toteuma:

Hyvinvointilautakunta kokoontui 6 kertaa ja käsitteli 79 asiaa. Keskeisimmät asiat olivat

- Vuoden 2024 talousarvion käyttösuunnitelma, toimintakertomus vuodelta 2023 ja vuoden 2024 talousarvio
- Sisäisen valvonnan raportti vuodelta 2023, suunnitelma vuodelle 2024 ja raportti 1/2024
- Etelä-Savon perhekeskustoiminnan yhteistyösopimus
- Perusopetuksen tuntijakomuutos 1.8.2024 alkaen
- Liikuntapalveluiden palautekampanjan (2024) tulokset
- Opiskelijoiden kotikuntastipendin myöntämisperusteiden tarkistaminen
- Hurissalon alueen oppilaiden koulukuljetukset
- Kuntalaisten liikunta-aktiivisuuden seuranta
- Puumalan kunnan koulukuljetuskilpailutus
- Lisämääräraha Puumalan päiväkodin ja Puumalan yhtenäiskoulun kalustehankintoihin
- Puumalan kunnan kulttuuripalkinto 2024
- Puumalan päiväkodin asiakaskysely 2024
- Puumalan yhtenäiskoulun lukuvuoden 2023–2024 arviointi ja yhtenäiskoulussa pidettyjen valtakunnallisten kokeiden tulokset kevään 2024 osalta
- Kuntosalin käyttäjien alaikäraja
- Puumala-rahaston jaettava tuotto vuonna 2024 ja harrastusstipendit
- Seurana Oy:n vanhusseurapalvelun jatko
- Väkivallaton Puumalan yhtenäiskoulu -suunnitelma
- Puumalan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman 2022-2023 toteuman arviointi
- Etelä-Savon hyvinvointialueen ja Puumalan kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2024-2025
- Nuoriso- ja liikuntapalvelujen ja Puumalan yhtenäiskoulun käyttömaksut 1.1.2025 alkaen
- Move!-mittausten tulosraportti syksy 2024

Vanhus- ja vammaisneuvosto kokoontui 4 kertaa ja käsitteli 29 asiaa. Keskeisimmät asiat olivat

- Ikäihmisten seminaari 2024
- Vanhustenviikko 2024
- Vanhus- ja vammaisneuvoston kylille jalkautumiset syksyllä 2024
- Senioritupa-toiminta vuonna 2025
- Vanhus- ja vammaisneuvoston toimintasuunnitelman toteutuminen vuonna 2024

Hyvinvointilautakunnan talousarvion toteuma oli noin 53 % (alitusta 71 106 €). Alitusta oli eniten henkilöstökuluissa. Alitus johtuu siitä, hyvinvointi- ja kulttuurijohtajan palkasta osa kirjautui perusopetuksen hallintokuluihin kansalaisopiston ja hyvinvointilautakunnan henkilöstökulujen ohella sekä marras-joulukuun osalta työaikaprocentin ollessa vain 20 %. Vuoden 2023 tilinpäätökseen verrattuna vuoden 2024 toteutunut toimintakate (79 507 €) oli noin 17 % pienempi (16 812 €).

OPETUSPALVELUT

Palvelusuunnitelma:

Opetuspalvelut tarjoaa esiopetusta, perusopetusta, aamu- ja iltapäivätoimintaa, kerhotoimintaa sekä ostaa taiteen perusopetusta. Oppilaalle turvataan koko yleissivistävän koulutuksen ajan oppimisympäristö, joka tukee häntä perustietojen ja -taitojen sekä tiedon hankinnan ja soveltamisen oppimisessa. Oppilasta tuetaan hyvän opiskelumotivaation ja yhteistyötaitojen saavuttamisessa. Yleissivistävän koulutuksen aikana oppilas kasvaa ihmisenä ja oppii kunnioittamaan ympäristöä.

PERUSKOULUN REHTORI	TP2023	TA2024	Muutettu TA2024	TP2024	Toteuma %	Muutos €	Muutos %
Oman perusopetuksen toimintakate €/oppilas	21 236	19 825	19 825	19 825			
Esiopetuksen toimintakate, €/oppilas	11 959	10 461	10 461	10 461			
0-9 -luokan oppilaat	86	80	80	80			
Peruskoulun päättäneet saavat jatko- opintopaikan, % oppilaista	100	100	100	100			
Vakinainen henkilöstö osallistuu täydennyskoulutukseen, % henkilöstöstä	100	100	100	100			
Oppilashuollon ammattihenkilöiden läsnäolon toteutuminen, % sovitusta	75	100	100	100			
Oppimisen tukea tarvitsevat oppilaat saavat tarvitsemansa tasoisen tuen, % tuen oppilaista	100	100	100	100			
TALOUS (sis+ulk)							
Toimintatulot	60 649	19 000	19 000	44 057	232	-16 592	-27

Toimintamenot	-1 991 744	-2 336 420	-2 361 420	-2 260 808	96	-269 065	14
TOIMINTAKATE	-1 931 095	-2 317 420	-2 342 420	-2 216 751	95	-285 656	15
Toimintakate euroa/asukas	-915	-1 104	-1 115	-1 056	95	-140	15
TALOUS (ulk)							
Toimintatulot	60 649	19 000	19 000	44 057	232	-16 592	-27
Toimintamenot	-1 696 992	-1 941 595	-1 966 595	-1 867 081	95	-170 089	10
TOIMINTAKATE	-1 636 344	-1 922 595	-1 947 595	-1 823 024	94	-186 680	11

Talouden ja toiminnan toteuma:

Vuoden 2024 yhtenäiskoulun oppilasmäärä on hiljalleen laskenut. Kevätlukukaudella oppilaita on ollut 87 ja syyslukukaudella 85. Esi- ja alkuopetus sekä aamu- ja iltapäivätoiminta siirrettiin varhaiskasvatuksen koulusiivestä pääkoululle, jossa toiminta alkoi elokuussa. Muutto oli työläs, mutta siirtyminen on sittemmin koettu hyvänä asiana, kun koko yhtenäiskoulu työskentelee samassa rakennuksessa. Yhtenäiskoulussa oli vuoden lopussa työssä 1 rehtori, 1 esiopettaja, 5 luokanopettajaa, 5 aineenopettajaa, 2 aineenopettajaa/resurssiopettajaa, 2 erityisopettajaa, 3 koulunkäynninohjaajaa/aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajaa, 1 koulunkäynninohjaaja/koulusihteeri, eli yhteensä 20 henkilökunnan jäsentä. Näistä 4 työntekijää oli osa-aikaisia. Riittävä henkilöstön määrä on vaikuttanut mm. siten, että on voitu jakaa ryhmiä ja tarjota yksilöllistä tukea. Kaikki oppimisen tukea tarvitsevat eivät kuitenkaan saaneet tarvitsemaansa tukea, koska erityisopettajat sijaistivat paljon yleisopetuksen ryhmiä. Koulun toiminnan ja kehittämisen eteen työskenteli syyslukukaudella viisi tiimiä: johtotiimi, juhlat ja tapahtumat -tiimi, ympäristötiimi, hyvinvointi- ja liikuntatiimi sekä tyhy-tiimi. Jokainen henkilökunnan jäsen kuuluu yhteen tiimiin. Syyslukukaudella teemana oli vastuullisuus. Teema huomioitiin vahvasti opiskeluhuollollisesti: panostamalla yhteisöllisyyteen, hyvinvointiin, kiusaamisen ehkäisyyn ja kiusaamiseen puuttumiseen. Teema näkyi myös mm. ympäristövastuullisuutena koko koulussa. Syyslukukaudella taiteenalateemana oli musiikki. Koko koulun yhteisöllisenä suurena projektina toteutettiin koululaisooppera yhteistyössä Suomen Kansallisoopperan kanssa. Projekti vaati henkilökunnalta erittäin paljon mm. puuttuvan musiikinopettajan vuoksi, mutta onnistui kuitenkin erinomaisesti.

Yhtenäiskoulun pedagogiikan kärkiä ovat luontopedagogiikka sekä positiivinen pedagogiikka. Luontopedagogiikkaa toteutettiin mm. Puumala-oppimispolun mukaisilla luontoretkillä, mm. 7.luokan melontaretki syyskuussa. Positiivista pedagogiikkaa vahvistettiin mm. Open Minds Oy:n järjestämällä koulutussarjalla, arvokeskusteluilla sekä koulun arkeen upotetuilla rakenteilla, kuten viikoittaisilla hyvinvointipäivänavauksilla sekä hyvinvointivälitunneilla. Turvallisuuskulttuurin edistämiseksi perustettiin syksyllä turvallisuustyöryhmä, jonka kanssa tehtiin mm. turvallisuuskävely ja suunniteltiin turvallisen retken lomake/ohjeistus. Sisäilmaa tutkittiin ja korjattiin erityisesti yhden tilan osalta, tutkimukset ja seuranta jatkuvat vuonna 2025. Kerhotoimintaa järjestettiin kahden erityisavustuksen turvin. Järjestettyjä kerhoja olivat mm. kiipeilykerho, liikunnan monilajikerho, kässäkuvikerho, karaoke-kerho sekä pikkuoppilaiden liikuntakerho. Harrastuskuljetusten turvin taattiin kauempana asuvien oppilaiden yhdenvertainen mahdollisuus osallistua harrastuksiin. Opiskeluhoitopalvelut ovat toteutuneet pääsääntöisesti sovitun mukaisesti. Koulupsykologi aloitti 15.3.2024, alkutalven aikana ei ollut säännöllistä psykologipalveluita. Saadun koulupsykologin kuten myös kuraattorin ja terveydenhoitajan resurssi on kuitenkin ollut kohtuullisen hyvä. Opetuspalvelut pysyivät muutetussa talousarviossa toimintakatteen ollessa noin 95 %. Talousarvioon li-sättiin 25 000 € opetustilojen kalustamiseen 0-2 lk opetuksen siirtyessä entisen Sinisen koulun tiloista yh-tenäiskoulun rakennukseen (Hyvinvointiltk 19.2.2024 § 38, khall 20.5.2024 § 72 ja valtuusto 17.6.2024 §19). Opetuspalvelujen toimintatuotot olivat budjetoitua suuremmat (+ 25 057 €) odotettua suuremmista hankeavustuksista johtuen. Toimintamenot olivat hieman (0,6%) budjetoitua alhaisemmat (10 419 €). Vuoden 2024 toimintakate oli edelliseen tilinpäätökseen (v. 2023) verrattuna hieman yli 11 % (186 680 €) suurempi.

VARHAISKASVATUSPALVELUT

Palvelusuunnitelma:

Varhaiskasvatuspalveluja tarjoaa päiväkotitoiminta. Lapselle turvataan koko varhaiskasvatuksen ajan hänen ikä- ja kehitystasonsa mukainen kasvatustoiminta, opetus ja hoito. Lapsen kasvupolku suunnitellaan yhteistyössä huoltajien ja varhaiskasvatustahenkilöstön kanssa. Lapsen kasvu- ja oppimisympäristö on lapsilähtöinen, monipuoliseen leikkiin ja toimintaan kannustava.

PÄIVÄKODIN JOHTAJA	TP2023	TA2024	Muutettu TA2024	TP2024	Toteuma %	Muutos €	Muutos %
Päiväkodin toimintakate €/hoitopäivä	87	97	97	97			
Vakinainen henkilöstö osallistuu vuosittain täydennyskoulutukseen, % henkilöstöstä	100	100	100	100			
Eritasoista tukea tarvitsevat lapset saavat tarvitsemansa tuen, % lapsista	100	100	100	100			

TALOUS (sis+ulk)							
Toimintatulot	16 000	0	0	15 409		-591	-4
Toimintamenot	-586 966	-780 108	-800 108	-803 765	100	-216 799	37
TOIMINTAKATE	-570 966	-780 108	-800 108	-788 357	99	-217 390	38
Toimintakate euroa/asukas	-271	-371	-381	-375	99	-105	39
TALOUS (ulk)							
Toimintatulot	16 000	0	0	15 409		-591	-4
Toimintamenot	-523 892	-686 837	-706 837	-710 489	101	-186 598	36
TOIMINTAKATE	-507 892	-686 837	-706 837	-695 081	98	-187 189	37

Talouden ja toiminnan toteuma:

Vuoden 2024 aikana päiväkodin lapsilukumäärä on edelleen tasaisesti noussut. Kevätkaudella lapsia on ollut 34, kuusi on siirtynyt elokuussa esiopetukseen ja vuoden lopussa lapsia oli jälleen 34. Kesäaikana koululaisia oli lisäksi 9 ja osa heistä on tarvinnut varhaiskasvatuspalvelua iltaisin, viikonloppuisin tai koulun muina loma-aikoina. Osana varhaiskasvatusta koululaisille järjestettiin kesätoimintaa neljän viikon ajan kesäkuussa (3. – 27.6.). Toimintaan osallistui 21 lasta (vaihdellen eri päivinä). Kuntaan syntyneiden ja muuttaneiden pienten lasten määrä oli kahtena edellisenä vuonna suurempi kuin aiemmin ja uusia hakemuksiakin on tullut jo keväälle -25 siten, että lasten määrä päiväkodissa on nousemassa yli 40:n. Varhaiskasvatuslaki määrää ryhmien enimmäiskoon, joten päiväkodin ryhmäjakoa ryhdyttiin jo alkuvuodesta -24 suunnittelemaan uudelleen.

Päiväkodille järjestyi lisätilaa, kun esi- ja alkuopetus siirrettiin omasta siivestään pääkoululle. Näin päiväkotiin saatiin tilat kolmannelle ryhmälle 19.8.24 alkaen. Kussakin ryhmässä on tarvittu mitoituksen mukainen henkilöstö. Päiväkodissa oli vuoden lopussa työssä 6 varhaiskasvatuksen opettajaa ja 5 varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa. Osa työntekijöistä oli osa-aikaisia ja yksi varhaiskasvatuksen opettaja palkattiin syyskuun alusta valtion erityisavustuksella (varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin vuosille 2024–2027 tarkoitettu avustus). Nuoria kesäavustajia palkattiin päiväkotiin 3, kuten aiempinakin vuosina. Lisäksi kesällä tarvittiin kaksi kelpoisuuden omaavaa sijaista, jotta henkilökunta sai pidettyä lomiaan. Riittävä henkilöstön määrä on vaikuttanut mm. siten, että lapsiryhmiä on voitu jakaa pienempiin ryhmiin ja porrastaa siirtymisiä ja toimintoja. Lasten ja henkilöstön kuormitus on vähentynyt. Hyvää palautetta on saatu sekä vanhemmilta asiakaskyselyllä (yleisarvosana 9) että kunnassa henkilöstölle tehdyssä kyselyssä. Myös AVI:n työsuojelutarkastus (11.4.) ja AVI:n tarkastus varhaiskasvatus toimintaan (22.11.) tuottivat tietoa siitä, että olemme tehneet asioita oikein. Uusien tilojen kalustajaksi valikoitui kilpailutuksen kautta Woodi ja täydennyshankintoja tehtiin mm. Ikeasta.

Toiminnallisesti on toteutettu entiseen malliin laajalla skaalalla retkiä lähelle (Saimaan ranta, lähimetsät) ja kauemmas (Norppalaavu yhdessä Marttojen kanssa, Sampola yhdessä liikuntatoimen kanssa), kulttuuritoimijoita on käynyt vierailuilla (teatteri Rollo, tanssiteatteri Raatikko), tunne- ja vuorovaikutustaitoja on opiskeltu edelleen sekä Tuikku-mallilla että muilla keinoilla ja musiikki, liikunta, kirjojen lukeminen ja monet käden työt ovat kuuluneet jokaviikkoiseen ohjelmaan. Kirjastoysteistyö syventyi esim. pehmolelujen yönä. Päiväkodin vastuulla oli norpan lakitus 30.4., vanhempainoimikunta tarjoili simaa ja munkkeja sankalle osallistujajoukolle. Kevätjuhlaa vietettiin Wenno-risteilyllä 30.5. ja laiva oli täpötäynnä lapsia, vanhempia ja isovanhempia. Avoimien ovien päivä 20.11. veti vajaa 20 kävijää, vanhempainoimikunnan järjestämä pikkujoulujuhla 30.11. n. 50 ja päiväkodin joulujuhla Urheiluhallilla 12.12. yli sata osallistujaa. Vanhempainiltoja järjestettiin kaksi, yksi keväällä ja yksi syksyllä, pihatapahtuma yhdessä vanhempainoimikunnan kanssa huhti- ja lokakuussa ja äitienpäivä- ja isänpäiväaamukahvit touko- ja marraskuussa. Turvallisuusasioita on edistetty vuoden aikana esim. henkilöstön alkusammutuskoulutuksella ja lähietäharjoituksella. Henkilöstö on lisäksi kokoontunut neljä kertaa vuoden aikana iltapalaveriin keskustelemaan kulloinkin ajankohtaisista asioista ja suunnittelemaan tulevaa toimintaa. Sisäilmaa tutkittiin ja korjattiin, tutkimukset jatkuvat vuonna 2025. Päiväkodinjohtajalla on varahenkilö työvuorosunnitteluun ja erikseen akuutteihin tai suunniteltuihin poissaoloihin. Päiväkodin sisäilmaa on tutkittu ja korjauksia tehty, tutkimukset ovat vielä kesken. Varhaiskasvatuspalveluiden toimintakate vuonna 2024 oli 97 €/päivä (ulk.), vuonna 2023 hoitopäivän toimintakate oli 87 € (nousu n. 11 %). Varhaiskasvatuspalvelujen toimintakulut ylittivät niukasti muutetun talousarvion (toteuma 101 %, 3 652 €). Talousarvioon lisättiin 20 000 € koulun käytöstä siirtyvien toimintatilojen kalustamisesta varhaiskasvatuksen toimintaan sopiviksi. (Hyvinvointiltk 19.2.2024 § 38, khall 20.5.2024 § 72 ja valtuusto 17.6.2024 § 19). Vuoden 2023 tilinpäätökseen verrattuna toimintakate oli 37 % (187 189 €) suurempi.

NUORISO- JA LIIKUNTAPALVELUT**Palvelusuunnitelma:**

Nuorisopalvelut luo edellytyksiä lasten ja nuorten hyvinvointiin, harrastuksiin sekä omaehtoiseen toimintaan nuorisolain edellyttämällä tavalla lähipalveluina sekä digitaalisen nuorisotyönä yhdessä muiden paikallisten ja alueellisten nuorisolain toimijoiden kanssa. Kaikessa toiminnassa korostuu lasten ja nuorten osallisuus nuorisovaltuuston toimiessa nuorten asioiden virallisena esiintuojana ja kommentoijana. Etsivä nuorisotyö tarjoaa nuorille apua ja löytää ne palvelut, joita nuori tarvitsee päästäkseen elämässään eteenpäin. Liikuntapalvelut järjestää monipuolisia liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen sekä henkilökohtaista liikuntaneuvontaa. Toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa ovat mukana muut Puumalassa liikuntaa järjestävät paikalliset ja alueelliset tahot. Liikuntapalvelut tarjoaa myös toimitiloja ja taloudellista tukea puumalalaisille liikuntaa järjestäville yhdistyksille ja ryhmille.

VAPAA-AIKASIHTEERI	TP2023	TA2024	Muutettu TA2024	TP2024	Toteuma %	Muutos €	Muutos %
Nuorisovaltuuston kokoukset/kokoontumiset	7	7	7	9			
Nuorten ja päättäjien yhteiset tilaisuudet	0	1	1				
Nuorisotilan avoimien ovien toiminta 13-20 v. nuorille, tuntia	252	250	250	172			
Nuorisotilan avoimien ovien toiminta 9-12 v. nuorille, tuntia	124	150	150	104			
Maksuttomia liikuntaryhmiä eri kohderyhmille	12	9	9	8			
LIITO-ryhmän kokoontumiskerrat	4	4	4	4			
Kuntosalin kävijämäärä, käyntikertoja	14065	12 000	12000	16 596			
Urheiluhallin käyttäjämaksujen osuus käyttömenoista %	51	40	40	40			
Lisäresurssien saaminen hanketoiminnan kautta, hankkeita	4	4	4	4			
Lasten ja nuorten moniammatillisen työryhmän kokoontumiskerrat	4	7	7	7			
Liikuntaneuvonnan asiakasmäärä/käyntikerrat		20/100	20/100	53/151			
TALOUS (sis+ulk)							
Toimintatulot	102 468	92 052	92 052	140 161	152	37 694	37
Toimintamenot	-438 608	-532 387	-532 387	-535 668	101	-97 061	22
TOIMINTAKATE	-336 140	-440 335	-440 335	-395 507	90	-59 367	18
Toimintakate euroa/asukas	-159	-210	-210	-188	90	-29	18
TALOUS (ulk)							
Toimintatulot	75 960	65 168	65 168	113 325	174	37 365	49
Toimintamenot	-213 361	-269 915	-269 915	-273 176	101	-59 816	28
TOIMINTAKATE	-137 400	-204 747	-204 747	-159 852	78	-22 451	16

Talouden ja toiminnan toteuma:

Nuorisopalvelut järjestivät nuorille kerhotoimintaa ja nuorisotalon avointen ovien toimintaa tammi-toukokuussa ja syys-joulukuussa. Kansainvälistä nuorisotyötä toteutettiin Erasmus+ ohjelman rahoituksella osallistumalla kahteen nuorten ryhmävaihtoon ja järjestämällä nuorisotyöntekijöiden liikkuvuushanke.

Nuorisovaltuustossa oli 14 jäsentä ja se kokoontui vuoden aikana yhdeksän kertaa. Nuorisovaltuusto otti kantaa nuorille tärkeistä asioista, järjesti vapaa-ajan tapahtumia lapsille ja nuorille sekä osallisuuspäivän 0.-6. luokkalaisille. Nuorisovaltuusto teki kolme aloitetta nuorille tärkeistä asioista. Nuorisovaltuusto valitsi keskuudestaan edustajan maakunnan nuorisovaltuustoon sekä Puumalan kunnan lautakuntiin ja erilaisiin työryhmiin. Nuorisovaltuusto teki Nuorisoleader-hankkeen, jolla hankittiin vesitrampoliini Sappulan uima-rannalle.

Etsivän nuorisotyön tehtävä on varmistaa, että jokainen nuori saa kasvamiseen, itsenäistymiseen ja osallisuuteen tarvitsemansa tuen. Etsivän nuorisotyön palvelut ovat nuorelle vapaaehtoisia. Vuonna 2024 etsivä nuorisotyö tavoitti 18 nuorta henkilökohtaisesti, lisäksi työn kohderyhmänä ovat 9. luokan oppilaat siirty-essään toisen asteen opintoihin. Etsivään nuorisotyöhön on käytössä 0,5 htv, jota aluehallintovirasto rahoitti erityisavustuksella etsivän nuorisotyöntekijän palkkauskuluihin 12 500 €.

Liikuntapalvelut järjestivät avoimia liikuntaryhmiä eri-ikäisille kuntalaisille, 16 uimahalliretkeä, tarjosi uin-ninopetuksen Juvan Sampolan vesiliikuntakeskuksessa 0-2. luokkalaisille sekä 7. luokkalaisille ja kuntolii-kuntatapahtumia. Kilpailu- ja kuntoliikuntatapahtumia järjestettiin urheiluseurojen kanssa yhteistoiminta-sopimusten mukaisesti. Nuoriso- ja liikuntapalvelut järjesti kesällä toimintatiistai-tapahtumia Sappulan uimarannalla sekä lasten kesäviikon. Liikuntaneuvontaan keskittyvä Puumalan ja Sulkavan yhteinen PU-SU -liikuntaa hanke käynnistyi 1.4.2025. Hankkeen tavoitteet ovat laadukkaan liikuntaneuvonnan ja sen kus-tannustehokkaan palveluketjun kehittäminen sekä kuntalaisten liikkumisen lisääminen, kuten erilaisten kokeilevien liikuntaryhmien ja -tapahtumien järjestäminen sekä arkiliikunnan merkityksen korostaminen eri keinoin.

Nuorisopalvelujen kohdeavustuksia haettiin/myönnettiin yhden kerran, 156 €. Liikuntapalvelujen koh-deavustuksia haettiin/myönnettiin seitsemän kertaa, yhteensä 3 460 €.

Järjestöyhteistyön kehittäminen oli vuoden 2024 kärkitavoitteissa. Kunnan ja yhdistysten yhteistyötä kehi-tettiin järjestämällä kaksi yhdistysiltaa sekä lähettämällä kolme yhdistyskirjettä. Yhteistyön kehittäminen jatkuu myös vuonna 2025.

Nuoriso- ja liikuntapalvelujen toimintatuotot ylittivät talousarvion reilusti (+ 48 157 €). Toimintamenot puolestaan ylittivät talousarvion noin 1 %:lla (3 261 €). Toimintatuottojen ylittyminen johtui hanketoimin-nasta, toimintamenojen ylittyminen puolestaan vuoden lopussa tehdyistä kalustohankinnoista. Toiminta-katteen toteuma oli 78 % (alitusta talousarvioon 44 895 €). Vuoden 2023 tilinpäätökseen verrattuna toi-mintakate oli noin 16 % (22 451 €) suurempi vuonna 2023.

AIKUISKOULUTUSPALVELUT

Palvelusuunnitelma:

Puumalan kansalaisopisto järjestää vapaan sivistystyön koulutusta. Opiston laaja opetustarjonta tukee yksilöiden persoonallisuuden monipuolista kehittymistä. Opisto tarjoaa myös mahdollisuuksia musiikin perusopetukseen ja avoimeen yliopisto-opetukseen sekä järjestää tarvittaessa maksupalvelukoulutusta. Opiskelu viedään lähelle ihmistä turvaamalla opiskelumahdollisuudet myös haja-asutusalueella. Opiskelu tapahtuu elinikäisen oppimisen sekä kestäväen kehityksen periaatteiden pohjalta. Opisto toimii yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa.

HYVINVOINTI- JA KULTTUURIOHTAJA	TP2023	TA2024	Muutettu TA2024	TP2024	Toteuma %	Muutos €	Muutos %
Opiskelijoiden lukumäärä	1 772	1 800	1 800	1 796			
Opetustuntien lukumäärä	3 274	3 200	3 200	3 194			
Toimintakate €/opetustunti	85	87	87	87			
Toimintakate €/opiskelija	157	154	154	155			
TALOUS (sis+ulk)							
Toimintatulot	36 216	41 000	41 000	42 453	104	6 237	17
Toimintamenot	-314 002	-369 316	-369 316	-321 681	87	-7 679	2
TOIMINTAKATE	-277 786	-328 316	-328 316	-279 228	85	-1 442	1
Toimintakate euroa/asukas	-132	-156	-156	-133	85	-1	1
TALOUS (ulk)							
Toimintatulot	36 216	41 000	41 000	42 453	104	6 237	17
Toimintamenot	-280 437	-328 390	-328 390	-279 046	85	1 390	0
TOIMINTAKATE	-244 221	-287 390	-287 390	-236 593	82	7 627	-3

Talouden ja toiminnan toteuma:

Vuoden 2024 Puumalan kansalaisopistossa annettiin yhteensä 3 194 opetustuntia (- 80 tunti vuoteen 2023 verrattuna). Kursseja vuoden aikana toteutui 189, joka oli kaksi kurssi enemmän kuin edellisenä vuonna. Opiskelijoita eri kursseilla oli yhteensä 1 796 (+ 24 vuoteen 2023 verrattuna). Näistä naisoletettuja oli 1 432 ja miesoletettuja 364. Molemmista ryhmistä oli pientä lisätystä edelliseen vuoteen verrattuna. Netto-opiskelijämäärissä oli nousua 9,5 % edelliseen vuoteen verrattuna. Netto-opiskelijämäärästä naisoletettuja oli 373 ja miesoletettuja 110.

Opiskelijämääriä tarkasteltaessa sekä kokonaismäärä että netto-opiskelijämäärä kasvoivat vuoteen 2023 verrattuna. Opiskelijämääriä tarkasteltaessa merkittävä muutos on opiskelijoiden kotikunnassa, opiskelijoista 96:n (20 %) kotikunta oli joku muu kuin Puumala. Vastaava prosenttiosuus edellisenä vuonna oli 12,5 %.

Kansalaisopiston kurssitarjonnassa huomioitiin Puumalan kansalaisopiston 50 v. juhlavuosi tarjoamalla opiskelijoille maksuttomia kädentaitojen lyhytkursseja. Opiston 50 v. juhlatilaisuus järjestettiin 27.10.2024.

Puumalan kansalaisopisto on mukana Opetushallituksen rahoittamassa seitsemän kansalaisopiston yhteisessä Oppimisverkostosta eteläsavolaista synergiaa - hankkeessa.

Vuoden 2024 henkilöstömuutoksia olivat musiikinopettajan irtisanoutuminen 1.10.2024 alkaen, jolloin musiikinopettajan virka oli täyttämättä vuoden loppuun asti. Tämän johdosta osa suunnitelluista musiikin kursseista jäi syksyllä toteutumatta tai keskeytyi. Tämä näkyy kansalaisopiston kokonaisopetustuntien määrän laskuna verrattuna vuoteen 2023. Toinen toimintaan vaikuttanut henkilöstömuutos oli kansalaisopiston kädentaidon opettajan virkavapaa, jonka jälkeen hän jatkoi töissä osa-aikaisena. Kolmas henkilöstömuutos oli rehtorin tehtävistä vastaavan hyvinvointi- ja kulttuurijohtajan siirtyminen marraskuussa osa-aikaiseksi tehden vain etätyötä loppuvuoden ja päättäen virkasuhteensa Puumalan kuntaan vuoden 2024 loppuun.

Toimintatuotot ylitettiin 1 453 € budjetoidusta (toteuma 104 %). Toimintakulut jäivät (15 % / 49 344 €) budjetoidusta. Toimintakulujen alittumiseen vaikutti kädentaitojen opettajan virkavapaa, jonka jälkeen hän jatkoi työsuhdettaan osa-aikaisena sekä musiikinopettajan irtisanoutuminen ja viran jäädessä avoimeksi 1.10.2024 alkaen. Aikuiskoulutuspalvelujen toimintakate oli 82 %. Se oli 3 % (7 627 €) pienempi kuin vuoden 2023 tilinpäätöksessä.

KIRJASTO- JA KULTTUURIPALVELUT

Palvelusuunnitelma:

Kirjastolaitos edistää kuntalaisten ja kunnassa lomailevien mahdollisuuksia sivistykseen, kirjallisuuden ja taiteen harrastukseen, jatkuvaan tietojen, taitojen ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseen sekä kansainvälistymiseen. Lisäksi kirjastolaitos edistää virtuaalisten ja vuorovaikutteisten verkkopalvelujen käyttöä ja niiden sivistyksellistä kehittymistä. Kulttuuripalvelut edistää ihmisten henkistä hyvinvointia. Kulttuuripalvelut järjestää tapahtumia, näyttelyitä ja retkiä sekä edistää paikallisten harrastajien toimintaa ja verkostoitumista. Lisäksi kulttuuripalvelut vastaa Liehtalanniemen museotilan ja Salpalinja-bunkkerin toiminnasta sekä koordinoi höyrylaiva s/s Wennon toimintaa yhteistyössä Puumalan veneseuran kanssa. Kulttuuripalvelut tukee saumattomasti kunnan matkailupalveluita ja osallistuu kuntamarkkinointiin.

MARKKINOINTIPÄÄLLIKKÖ	TP2023	TA2024	Muutettu TA2024	TP2024	Toteuma %	Muutos €	Muutos %
Kirjaston aukiolotuntien määrä	4 272	3 000	3 000	4 372			
Lainojen määrä	16 232	15 000	15 000	17 863			
Toimintakate €/laina	17	9	9	9			
Kirjahankintojen määrä/1000 asukasta (OKM:n vähimmäistavoite: 350)	502	350	350	436			
Järjestetyt kulttuuritapahtumat	30	20	20	20			
TALOUS (sis+ulk)							
Toimintatulot	4 229	6 930	6 930	6 118	88	1 889	45
Toimintamenot	-287 335	-266 463	-291 463	-243 791	84	43 543	-15
TOIMINTAKATE	-283 106	-259 533	-284 533	-237 673	84	45 433	-16
Toimintakate euroa/asukas	-134	-124	-135	-113	84	21	-16
TALOUS (ulk)							
Toimintatulot	4 229	6 930	6 930	6 118	88	1 889	45
Toimintamenot	-281 918	-257 625	-282 625	-234 923	83	46 994	-17
TOIMINTAKATE	-277 689	-250 695	-275 695	-228 805	83	48 884	-18

Talouden ja toiminnan toteuma:

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut pysyivät muutetussa talousarviossa (toteuma 83 %). Toimintatuottoja toteutui 88 % budjetoidusta (6 118 €). Kirjastopalveluille tehtiin 25 000 € talousarviomuutos suunnittelutyöhön kirjaston siirtämiseksi entisen Osuuspankin tiloihin (Khall 16.9.2024 § 119, valtuusto 23.9.2024 § 25).

Kirjasto- ja kulttuuripalvelujen toimintakate oli 18 % (48 884 €) pienempi kuin vuoden 2023 tilinpäätöksessä.

Kirjastopalvelua oli tarjolla asiakkaille yhteensä 4 619 tuntia, joista palveluaikaa oli 1 503 tuntia ja omatoimimateriaalia 3 116,5 tuntia. Kirjastosta tehtiin yhteensä 17 863 lainaa, jossa lisäystä edelliseen vuoteen on noin 10 %. Kirjahankintojen määrä tuhatta asukasta kohden oli 436, vastaava määrä vuonna 2023 oli 502.

Kulttuuripalvelut toteutti uuden Sydänääniä Saimaalta -kirjaseuran, jossa esitellään monipuolisesti Puumalaa ja laajemmin myös Etelä-Savo. Kulttuuripalvelut organisoivat musiikkiesityksiä Puumalan satamassa mm. Letkeä Lauantai -tapahtumien muodossa. Kulttuuripalvelut osallistui ympäristötaiteteosta koskevan kilpailun järjestämiseen sekä kesätapahtumien organisointiin, kuten esimerkiksi Puumalansalmi puhuu -tilaisuuden järjestämiseen sekä Illallinen aallonmurtajalla -tilaisuuden järjestelyihin. Kulttuuripalvelut teki tiivistä yhteistyötä puumalalaisten yhdistysten kanssa. Puumalan Taideyhdistys järjesti kunnantalolla näyttelyn. Koko Oma Poppoo -kulttuurikyytejä jatkettiin.